

BRE NSO NAN S

SOCIAL KRITIK nr. 138, 26. årgang 2014.
© Selskabet til Fremme af Social Debat

Redaktør: Benny Lihme / ben@socialkritik.dk
Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 68 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63
www.socialkritik.dk

Betaling: Danske Bank
SWIFT-BIC: DABADKKK.
IBAN: DK08 3000 0002 8025 62
Reg.nr.: 9570 Konto: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,-
Nummer 138: Kr. 120,-

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning og omslag:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel
susanne@grafisk-himmel.dk

Omslagsfoto: Tine Harden

Tryk: Narayana Press

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen,
Ning de Coninck-Smith, Anders La Cour, Tine Rask Eriksen, Thorkild Høyer, Ejler Johansen,
Birgit Kirkebæk, Ida Koch, Øjvind Larsen,
Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen,
Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen,
Annick Prieur, Flemming Røgilds, Ove Sernhede,
Søren Smidt, Peter Thielst, Morten Thing,
Joachim Wrang.

U middelbart når man ser på fotoet af de to mænd, ser det ud, som om de har gang i en nidstirrings konkurrence. Som om de stirrer vredt på hinanden, og manden i baggrunden er dommer i denne nidstirrings konkurrence. Men musik instrumenterne i mændenes hænder forstyrrer denne fortolkning.

Billedet er fra skuespiller og musiker Karl Miller Billes rejsefortælling "Gal med gøjnere" og de to mænd er hhv. danske Johan og ungarnske Bishti. Med et ord lånt fra dette Social Kritiks tema, er de i gang med at få noget resonans på benene, idet de stemmer guitarerne og leder efter samklangen inden en optræden for 300 elever på en skole i den roma tætte by Miskolc i Ungarn. Fyren i baggrunden afventer de tos resonans bestræbelser, han er indtil videre udenfor-stående men med sit vaskebræt en vigtig rytmisk figur, når showet starter.

Hvad billedet ikke fortæller er, at Bishti udover at være guitarist er chauffør for De Splittergale under deres venskabs tur til Ungarn. Han kan ikke tale et ord engelsk men udtrykker sig fint med musikken og øjnene.

Og sådan kan det altså gå til, når en gøgler- og musikgruppe fra Aarhus, med afsæt i sårbare mennesker med psykiatrisk baggrund, på 16. år er sammen med vennerne i den ungarnske sigøjnermusik- og dansetrup Romano Suno. Om det så er i Ungarn eller i Danmark, er sprogvanskelighederne enorme men altså til at overvinde.

Der er nogle stærke vidvinkel kollektivbilleder i "Gal med gøjnere" og dejlige portrætfotos af mennesker med meget forskellig kulturel baggrund, som ikke kan tale sammen men som alligevel viser sig at kunne være hinandens kræfter gennem musik og dans (det glade vanvid er vist overvejende et dansk islæt, som de måbende stolte romaer lige skal finde koden til). En af de splittergale fortæller i bogen, hvor udmattende samværet med et folk, man ikke kan tale sammen med, kan være. Hvor-

dan energien forsvinder, og hvordan det er at ligge brak (deciderede psykiske sammenbrud, voldsomme angstanfald mm forekommer på turen men mestres indenfor kollektivets rammer). Når samværet med romaerne alligevel fortsætter år efter år, giver selv samme fortæller forklaringen: jeg bliver jo til sammen med dem.

Den hjemlige roma-kender Malene Fenger-Grøndahl skriver i forordet, at De Splittergale og Romano Suno sammen skaber noget både skævt og skønt, som det er værd at lytte til og lære af. Ja, selv om det er en lille bog, er det en stor historie.

"Gal med gøjnere" er kommet på et tidspunkt, hvor der er debat om det frivillige sociale arbejde. Bla. forskeren Anders la Cours nye bog "Frivillighedens logik og dens politik" er en kritik af den offentlige styring og standardisering af det frivillige sociale arbejde, så dette mister dets egenart og frie og vilde karakter (i en kronik i Information skriver la Cour, at man ikke kan sætte frivillighed på kontrakt). I den sammenhæng er De Splittergale en spændende undtagelse. Omend foreningen konstant mangler økonomiske midler, har den evnet at udnytte fattigdommens frihed. Hvis De Splittergale er styret af en forvaltning, må det være Selvførelsen.

-li

Karl Miller Bille:
Gal med gøjnere.
 68 sider, kr. 110,- inkl. porto.
 Bestilles på: splittergale@gmail.com

INDHOLD

Tema: RESONANS – den livgivende relation

Lars Lorentzon
 RESONANSEN – det livgivende i relationen 6

Michael Freiesleben
 NÅR FAGLIGHEDEN SPILLER ANDENVIOLIN ... 16

Bjørn Alterhaug
 IMPROVISATION OG GEHØR I MUSIK OG
 MENNESKELIGE RELATIONER 26

Vibeke Bruun-Toft
 FØLELSER I
 KOMMUNAL SAGSBEHANDLING 38

Jim Toft
 EVNEN TIL AT MÆRKE SIG SELV 50

Maja Lindemann Sørensen
 UNDERSØGELSER OM DET MAGISKE KLIK 54

Andreas Hjort Frederiksen & Bernhard Jensen
 SYSTEMISK FORANDRING 62

Benny Lihme
 DET HVIDE UFØRE (anm.) 66

Paul Gilroy
 OBAMA OG NEOLIBERALISERINGEN
 AF RACEBEGREBET 68

Allan Madsen
 CANNABISKULTUR OG -ØKONOMI 82

Benny Lihme
 HASHENS INKLUSION
 – fra frihed til trivialitet 100

Peter Mikkelsen
 BØRN I OPBRUDSSAMFUNDET (anm.) 106

Benny Lihme
 UDVANDRERNE (anm.) 109

Sine Molbæk-Steensig
 LØGNEN DER NÆGTER AT DØ (anm.) 110

Lars Rasborg
 TILKNYTNING OG KÆRLIGHED (kommentar) . 112

– den livgivende relation

Frem til for ca. 30 år siden blev mennesker med psykiske lidelser placeret på store anstalter uden for lands lov og ret, hvor de nærmest blev behandlet som fængselsindsatte. Da socialpsykiatrien opstod i 1990'erne var det i forlængelse af en afinstitutionalisering af psykiatrien og en bevægelse hen imod en større samfundsmæssig inklusion af udsatte borgere. Den politiske interesse for mennesker med psykiske vanskeligheders levevilkår steg, og der skød botilbud, væresteder og forskellige omsorgstilbud op overalt i landet, mens der blev talt om recovery og rehabilitering. Siden hen er det i stigende grad blevet italesat, at relationen er vigtig i det psykosociale arbejde, og at mennesker med psykiske vanskeligheder skal behandles med respekt og anerkendelse. Der er sågar blevet sat ord på, at kvaliteten af det personlige møde mellem medarbejder og borger er afgørende. For arbejdsmiljø såvel som borgerens trivsel.

Interessant er det, at det samtidig er en udbredt opfattelse, at alle medarbejdere skal kunne give den samme kvalificerede støtte og hjælp til alle borgere. En medarbejder på et bosted skal give den samme ydelse til en borger som en anden. Der er tale om et bureaukrati, hvor medarbejdere ses som funktioner, der skal kunne træde i stedet for hinanden, som sociologen Max Weber beskrev det i starten af 1900-tallet. Derfor har det været oplagt for mange socialarbejdere at gå ind i mødet med borgerne med en indstilling, der vægter funktionerne frem for det personlige møde.

Ordet *resonans* er nyt i den sociale arena. Det er taget fra fysikken, hvor det henviser til en medsvingning eller en genklang. I musikken betyder resonans noget i retning af 'klangfylde'. Fælles for forståelserne af reso-

nans er, at de handler om, når to "komponenter" mødes, og hvad der sker i dette møde. Resonans opstår fx, når to toner svinger sammen og giver en helt tredje harmoni. På samme måde har mennesker også en særlig måde at svinge med hinanden på. I det menneskemøde, der genererer nyt liv og energi, er der resonans mellem menneskene.

Projekt "Resonans – livgivende relationer i socialpsykiatrien"

Gennem en årrække har vi som ansatte i Socialt Udviklingscenter SUS arbejdet på at implementere en praksis, der anerkender vigtigheden af resonans i relationer. Det har vi gjort på socialpsykiatriske tilbud i Odense, Høje Tåstrup og Fredericia. I projekt "Resonans – livgivende relationer i socialpsykiatrien" har det været ønsket at skabe grobund for mere livgivende relationer og derigennem bedre arbejdsmiljøet for de ansatte såvel som borgernes trivsel. Det har vi dels gjort ved at opfordre til at fokusere mere på matchningen af borgere og medarbejdere, hvilket har haft fine resultater: Borgere og medarbejdere er begyndt at have tillid til, at det er ok at have det bedre sammen med nogle frem for andre, og i Odense fortæller en medarbejder begejstret, at hun var kontaktperson for en borger, der en dag sagde til hende: "Ved du hvad, Nina, jeg kan godt lide dig, men jeg slapper ligesom lidt bedre af med Signe. Jeg føler mig tættere på hende. Selvom jeg rigtigt godt kan lide dig, så tænker jeg på, om jeg kunne få noget mere tid sammen med Signe...". Dels har vi trænet medarbejdere og borgere i at bemærke, hvornår de oplever resonans med hinanden, hvornår ikke, og hvad det gør ved dem. Vi har lagt vægt på at få dem til at snakke åbent med hinanden om, hvordan de har det med hinanden, og på at få dem til at tale om, hvordan de

Af Maja Lindemann Sørensen, Michael Freiesleben & Bernhard Jensen

kan få resonanstankegangen integreret i deres hverdagspraksis.

Artiklerne i det følgende udspringer af ønsket om at inspirere andre, der arbejder med mennesker, til at få øje på betydningen af resonans i deres arbejde. Vi kredser om spørgsmålene: Hvordan kan man anvende et resonansfokus i arbejdet med mennesker? Og hvad kan der ske, positivt såvel som negativt, når man gør det? Skribenterne har alle været optaget af resonans i relationer og har alle arbejdet med det i praksis. De er udvalgt enten på baggrund af, at de har været deltagere i projekt "Resonans – livgivende relationer i Socialpsykiatrien" eller fordi de har gjort sig bemærket på området. Ligeledes er de sammensat med hensigten at skabe en vifte af forskellige vinkler på det at arbejde med resonans.

Ét af de mest gennemtrængende budskaber er, at vi ikke kan svinge med hvem som helst. Resonans er bror til kærlighedsguden Amor, forstået sådan at vi, ligesom vi bliver ramt af Amors pile pludseligt og uplanlagt, ikke kan forudsige, hvornår der opstår resonans. Det livgivende møde kommer ofte bag på os og kan opleves som "magisk". Den svenske psykolog Lars Lorentzon kommer rundt om dette i den første artikel, hvor han stiller spørgsmål ved, om ikke noget går tabt, når psykologer og klienter ikke i højere grad tør vælge hinanden fra, hvis der ikke er resonans. Lorentzon er ophavsmand til resonansbegrebet, som vi bruger det i dag og har skrevet bogen "Vredens Pædagogik" om sit arbejde med det.

I artiklen "Når fagligheden spiller anden violin" argumenterer Michael Freiesleben, specialkonsulent i Socialt Udviklingscenter SUS, at intuition og improvisation kan spille en langt større rolle i hjælpearbejdet i dag.

Efterfølgende fortsætter musiker Bjørn Al-

terhaug i samme tråd med en artikel om improvisation og kreative bevidsthedsprocesser, hvor vi får indblik i forskning på området og Alterhaugs egne erfaringer med at indføre improvisation som fag.

Herefter tager vi nye briller på og kigger på først følelser, så krop: Vibeke Bruun-Toft er udviklingskonsulent i Egedal kommune og skriver om, hvordan socialrådgiveres følelser for deres klienter påvirker deres arbejdsglæde og ydeevne. Projektleder af "Bevægelse, krop og sind i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune" Jim Toft fortsætter tråden med en artikel om, hvordan kroppen reagerer på resonans og dissonans. Disse artikler tydeliggør, i hvor høj grad vi påvirkes af relationer og graden af resonans i dem, følelsesmæssigt såvel som kropsligt.

I næstsidste artikel skriver psykolog Maja Lindemann Sørensen om forskning på området, herunder hvordan resonans ikke kun afhænger af personlighed, men også af omgivelserne. I artiklen kastes også et kritisk blik på udsagnet, at alle kan opleve resonans. Maja Lindemann Sørensen er også fra projekt "Resonans – livgivende relationer i socialpsykiatrien".

Andreas Hjort Frederiksen, leder af Social + og Udviklingschef Bernhard Jensen fra Social Udviklingscenter SUS afslutter med at give et bud på, hvordan arbejdet med resonans kan ses som en social opfindelse. De viser os, hvordan resonanstænkningen udfordrer det bureaukratiske system og dermed baner vejen for nye måder, hvorpå vi kan relatere os til hinanden i samfundet.

Artiklerne bliver undervejs krydret med seks små billedfortællinger om resonans og dissonans. Historierne er skrevet af Minna Gross, musiker, forfatter og filmskaber. Billederne er fotograf Tine Hardens værk.